Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ВЕРЕСНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 5, 1956. No. 169. VOL. LXIII.

„ДЕНЬ ПРАЦІ" ПІД ЗНАКОМ ЗМАГАНЬ ЗА РОБІТНИЧІ ГОЛОСИ

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ГОВОРИТЬ ПРО НАЙВИЩИЙ РІВЕНЬ ЕКОНОМІКИ В ЦІЙ КРАЇНІ; СТІВЕНСОН ОБІЦЯЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ УБОЗТВА І НЕПЕВНОСТИ ТА ЗАКИДАЄ РЕСПУБЛІКАНЦЯМ НЕДОТРИМАННЯ ВИБОРЧИХ ОБІЦЯНОК

Вашингтон. — Президент Айзенгавер опублікував звіт про стан економіки країни під час свого урядування, який предложив йому його секретар праці Джеймс П. Мічелл. В цьому звіті президент підкреслює той факт, що тепер американська економіка стоїть на „найвищому рівні в історії цієї країни". Мічелл стверджує, що Айзенгавер здійснив свої виборчі обіцянки, дані світові праці. Тепер працює 5,500.000 осіб більше в порівнянні з тим числом, яке було тоді, коли Айзенгавер починав урядувати. Фабричний робітник пересічно заробляє тепер 13 долярів більше, як чотири роки тому. Начисто, по відтягненні податків і інших видатків, фабричний робітник приносить додому заробіток, який є на 8.50 доляра більший, як у 1952 році. „Постійне дбання про поліпшення умов праці робітників і про збільшення економіки країни, казав Президент, це головна ціль теперішнього уряду". В звіті говориться і про те, що постійне поліпшування умов життя робітників в цій країні — є добрим прикладом для держав решти світу, бо такий стан можна осягнути тільки в країні, де є вільне робітництво і вільний його уряд. В звіті підкреслюються такі головні моменти з праці уряду в робітничій ділянці. 1. Збільшення від 1938 року числа робітників, які підлягають забезпеченню на час безробіття. 2. Збільшення мінімальної платні за годину праці. 3. Зрільшення на 10,-000,000 числа осіб, які користають із соціяльного забезпечення та збільшення виплат коштом цього забезпечення. 4. Поліпшення умов праці федеральних працівників і робітників та службовців на залізницях. 5. Збільшення допомог безробітним. В звіті підкреслюється і те, що демократичні члени Конгресу виступали проти урядових законопроєктів, корисних для світу праці (закон Тефта-Гартлі). Як бачимо, то всі заяви і промови під час „Дня Праці" були під знаком того, щоб здобути голоси робітників в цьогорічних виборах. Демократичний кандидат на президента, Адлей Е. Стівенсон виголосив довші промови в Дітройті і Москігон, Миш., в яких твердив, що республіканський уряд „є сліпий на вартості людей", бо говорить тільки про „добробут на основі статистичних даних". Стівенсон казав, що уряд президента Айзенгавера є „самовдоволений", не знаючи про те, що самовдоволення — „це найбільша небезпека для країни". Стівенсон промовляв до 50.000 осіб, які часто його оплескували. Він заявив, що як прийде до влади, то буде боротися за те, щоб в цій країні „зникли убожество та непевність", які тепер докучають майже одній п'ятій з американських родин. Стівенсон твердив, що уряд Айзенгавера не дотримав своїх виборчих обіцянок фармерам і в ділянці закордонної політики. Коли Стівенсон сказав, що він є за такий уряд, який „дійсно дбає про весь народ, а не тільки про добру статистику", — то зібрані на вічу особи його гаряче оплескували. Стівенсон говорив і про те, що Айзенгавер обіцяв чехам, словакам і іншим народам за залізною заслоною звільнення з-під комуністичної тиранії, але цієї обіцянки не дотримав.

Президент про спосіб своєї виборчої кампанії

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер на своїй першій пресовій конференції після найменування на кандидата на президента 31-го серпня заявив, що під час своєї виборчої кампанії говоритиме про працю і програму Республіканської партії і не буде користуватися фразами, щоб осмішувати своїх політичних противників, бо важливе те, щоб маси виборців знали, до чого змагає його уряд. Президент сказав, що не буде так багато їздити, як це було 1952 року, коли він зробив літаком і поїздом 80,000 миль. Та і цього року Айзенгавер поїде в різні райони країни, де виголосить кілька промов про важливі політичні проблеми. Можливо, заявив Президент, що буде користуватися не тільки літаком, але й поїздом. Президент заявив, що в своїй виборчій кампанії не буде порушувати справи свого здоров'я, бо залишив цю справу часописним репортерам, які зможуть повідомляти нарід, як він виглядає. Айзенгавер казав, що він і його партія прихильно ставляться до деяких пунктів програми так званого „нового розподілу", хоч давніше Республіканська партія їх відкидала. Сюди належить: соціяльне забезпечення, забезпечення на випадок безробіття і т.п., бо „світ іде вперед, і ідеї, які давніше були добрі, не мусять бути такими тепер". Президент легковажно поставився до того, що деякі республіканці називають Демократичну партію „демократ" а не „демократік". Айзенгавер сказав: „Якщо вони хочуть називатися „демократік", то я не маю нічого проти цього".

В АМЕРИЦІ

● **В Ню Йорку** цього року має 922,030 дітей, на 7,749 більше як минулого року. З того числа до народних шкіл має ходити 490,703 дітей, а минулого року було їх 497,06. Всіх учителів має бути 37,451.

● **З Сієтелу**, Вашингтон, виїхав останній криголом, який везе харчі та устаткування, для Далекої Вчасної Радарової Алярмової Лінії на Алясці і в північній Канаді. Це вже 56-ий корабель, який цього літа везе запаси на зиму, поки не замерзне на півночі океан.

● **Медична сестра** Вірджінія Ясперс призналася, що так сильно трясла трьох немовлят, якими „опікувалася", в шпиталі, що вони померли. Після цього признання 13 пар батьків з'явилося до суду в Ню Гейвені, Масс., заявляючи, що їхні діти хворіли, коли ними опікувалася Ясперс. Один батько повідомляє, що ця медсестра давала його дитині горілки. Вірджінія Ясперс важить 220 фунтів і каже, що не може ніжно поводитися з немовлятами.

● **Громадський комітет** обрахував, що мешканці Ню Йорку в 1955 році заплатили податків у розмірі 31.5 відсотка від своїх прибутків. На кожну особу в цьому місті припадало 713 долярів податків федеральних, стейтових, міських і від куплених товарів.

● **В тижні**, який закінчився 26-го серпня, число захворінь на поліо становило 943, а в тому самому часі 1955 р. — 2,287. Це — найменше число занедужань на поліо від 1947 року.

● **Нарешті**, аж на третій тиждень, вдалося скомпонувати 12-членне журі, яке судитиме злочинців, що сім років тому пограбували банк Брінкса в Бостоні, Масс., на більше як мільйон долярів. Багато людей відмовлялося бути присяжними, побоюючись помсти злочинців.

● **Колишній адвокат** найбільшого ґанґстера в Шикаго Аль Капоне — Абрагам Тайтельбавм признався, що в 1950 і 1951 рр. не заплатив податків в сумі 87,293 долярів. Федеральний суддя Сем Перрі, має визначити йому відповідну кару.

ЛІҐА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ВІДБУЛА СВОЮ КОНВЕНЦІЮ В БОФАЛО

Бофало, Н. Й. — Упродовж чотирьох днів зв'язаного із Святом Праці кінця тижня, від п'ятниці 31-го серпня до понеділка 3-го вересня включно, Ліґа Української Молоді Північної Америки, себто ЗДА і Канади, відбула тут свою „добросусідську конвенцію", у 23-ій рік свого існування. Конвенцію названо „добросусідською" з уваги на її підкреслено американсько-канадійський характер.

Конвенцію відкрив в імені Конвенційного Комітету, очолюваного п. Володимиром Зваричем-Вавриком з Торонта, п. Володимир Бакад з Ню Йорку, а проводила нею Президія з п. Йосипом Леським з Ню Джерзі на чолі. Пленарні сесії конвенції відбулись тільки на початку, щоб заслухати звітів з діяльности Екзекутивного Комітету Ліґи, та на закінчення, щоб перевести спільні ухвали, а вся конвенційна праця відбувалася в комісіях: Резолюційній (Іван Флис — голова), Культурній (голова: Гелен Брудна), Номінаційній (Йосип Сміндак — голова), Публіцистичній (Ол. Данько і Л. Коссар), Спортовій,, Фінансовій та інших.

Із звітів виходило, що Ліґа впродовж минулого ділового року збільшила кількість свого членства уже до понад 1000 та пробробила поважну організаційну, культурну, видавничу, спортову і т. п. роботу. На окрему увагу заслуговує підготова окремої англомовної книги про українські народні танки, яку веде п. Дяковський з Ню Йорку.

Із звіту реєстраційної комісії виходило, що в конвенції взяло участь кругло 500 зареєстрованих осіб. Конвенція відбулася в приміщеннях готелю Статлер.

У рямках конвенції відбувся ряд імпрез, в цьому дві головні: великий концерт в неділю після полудня і спільний бенкет в неділю ввечорі.

Концерт — велика культурна імпреза

Ліґа Української Молоді Північної Америки приковує загальну увагу зокрема тим, що вона об'єднує народжену вже в Америці і Канаді українські ґенерації. Тому то й культурні імпрези під час конвенцій цієї Ліґи є у відповідній мірі показником її культурних зусиль, як і самі конвенції є показником її свідомости й діяльности. Цьогорічний конвенційний концерт, що відбувся у великій і репрезентативній залі міста Клайґанс Мюзік Гол, був одною з кращих того роду імпрез. — Програму концерту виповнили: виступ чоловічого хору „Сурма" з Торонто під дириґентурою п. Ю. Головка, концерт інструментального тріо: Лесі Процик, Лусі Ткачук і Дорки Задворницької, скрипкове сольо Йосипини Чучман, сопранове сольо Соні Климець-Сахно і баритонове сольо С. Семчишина з Вінніпеґу та, зокрема, сольові і групові танцювальні виступи кількох танцювальних українських груп з Канади. Концерт започатковано американським і закінчено українським національними гимнами.

Бенкет — кульмінаційна імпреза конвенції

Кульмінаційною імпрезою конвенції, як завжди, був великий бенкет у балевій залі готелю Статлер в неділю ввечорі. Започаткував його короткою молитвою Всч. о. Жук, а відкрив його інж. В. Полевчак, покликуючи на товстмастера колишнього голову Ліґи д. Н. Задорецького. Привіт від міста та від неприявного в місті посадника Панькова передав його заступник п. В. Островський, як теж прочитано ряд привітальних телеграм. Головним промовцем на бенкеті був сенатор Василь Вол з Канади, що говорив про українську правду і завдання української молоді в Америці і Канаді: бути хрестоносцями тієї правди. — (Блискуча промова сен. Вола на цьому бенкеті появиться друком в цілості у найближчому вид. англомовного додатку до „Свободи", „Юкрейніен Віклі"). Промову українською мовою про українські традиції та українські змагання виголосив мґр. В. Гультай з Торонта. Обидві ці промови попередив короткий вступ головного предсідника УНСоюзу, п. Дмитра Галичина, що закликав молодь „пам'ятати про Україну", як американці пам'ятають про Аламо чи Перл Гарбор, бо такою пам'яттю про Україну ця молодь зробить велику прислугу не тільки народові, з якого походять її батьки, але й своїм країнам та всьому культурному світові. Від імені УККомітету вітав конвенцію п. Йосип Лисогір, говорячи рівночасно довше про працю тієї політичної репрезентації американських українців. Під час бенкету представлено приявним членів Екзекутиви і Ради Ліґи, з її дотеперішнім головою Вол. Губчиком на чолі, членів Конвенційного Комітету з п. Вол. Зваричем-Варвиком на чолі, як і ряд приявних гостей, між ними членів Головного Уряду УНСоюзу: гол. предс. п. Д. Галичина, заступників гол. предс. адв. Мих. Пізнака і Геновефу Жеребняк, гол. секретаря п. Г. Германа, гол. радних адв. Анну Чопек і В. Гузара та ред. „Свободи" А. Драгана. Окремо представлено директора місцевої української радопрограми п. Шарвана, підкреслюючи його заслугу та допомогу в організації і розголошенні конвенції. В бенкеті взяло участь понад 500 осіб.

Резолюції, вибір нової Управи

Ділові конвенційні наради в понеділок відбувались на пленумі та відносились у першу чергу до вислухання і обговорення звітів поодиноких комісій, схвалення відповідних резолюцій та пляну праці на майбутнє і вибору нової Управи Ліґи. Подробиці з тих нарад будуть подані в чергових числах цього щоденника та його англомовного тижневика.

Союзове прийняття під час конвенції

Під час конвенції Ліґи відбулось теж, в суботу пополудні, окреме прийняття, яке влаштували приявні на конвенції члени Головного Уряду УНС для частини учасників конвенції. Приявні були теж і урядовці поодиноких і довколишніх Відділів УНС, яких пощастило поінформувати про цю імпрезу. Господарем прийняття був п. В. Гузар, головний радний з Рачестеру.

20-ий З'ЇЗД ОДВУ І БРАТНІХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВІДБУВСЯ В ДІТРОЙТІ

Дітройт. — В днях 1, 2 і 3 вересня відбувся в Дітройті 20-ий Загальний З'їзд Організації Державного Відродження України (ОДВУ) у складі коло 500 учасників, в тому числі коло 150 делеґатів Відділів. Доповіді виголосили ред. О. Жданович, що спеціяльно на той З'їзд прибув із Парижу, д-р Галина Лащенко з Ню Йорку, Стефанія Савчук з Канади і — на з'їзді МУН-у — О. Зінкевич. Разом із з'їздом ОДВУ відбулися з'їзди ідеологічно споріднених — Організації Молодих Українських Націоналістів (МУН), Українського Золотого Хреста і студентського Т-ва „Заревo". Урочистий характер мало посвячення прапору Українського Золотого Хреста, переведене на залі нарад в Леланд-готелі. На бенкеті в честь проф. О. Грановського зшановано 20-річчя його головування в ОДВУ. На жаль, сам проф. Грановський, який прибув із Міннеаполісу, Мінн. захворів і його забрано літаком назад до Міннеаполісу до лічниці. Головою нової головної управи ОДВУ вибрано проф. О. Грановського. Заступниками голови стали: Володимир Різник, Ст. Куропась й І. Білоус, секретарем д-р В. Михайлів, фін. секретар О. Суховерський, касир Ст. Стецик, культ.-осв. референт М. Михалевич, орган. реф. М. Вігун, реф. зв'язків Т. Бакбойчук, реф. англ. преси В. Попович, української преси В. Нагірняк, членами гол. управи Андрій Шекерик і Е. Новицький, Контр. Ком.: Р. Харамбура, М. Нич і К. Манківський. Головою нової управи УЗХреста стала Павлина Різник, заступницями Анна Левкут і Марія Лехвицька, секретаркою Оксана Ґенґало фін. секр. Міра Повх, мед-сан реф. Ніна Михалевич, реф виховання Евгенія Коцюба орг. реф. Вол. Кавка, Любомира Бегека і Марія Квітковська. Контр. комісія: Марія Кукіз, Анна Наконечна і Олена Дуб. Почесним головок МУН-у став Василь Попович Головою МУН-у став Р. Шраменко, його заступником М. Попович, секретарем А. Домарацький, фін. реф. Д Січ, культ.-осв. І. Шуган і реф. доросту І. Михалевич Головою „Зарева" став В Нагірняк, заст. О. Зінкевич секр. Р. Шило-Бакум, орг реф. Д. Місько й фін. реф А. Домарацький. —На бенкеті промовляли м. ін. представники місцевих властей.

ВІДБУВСЯ 5-ий ЗДВИГ СУМА В ЕЛЛЕНВІЛІ І ШИКАҐО

Елленвіл, Н. Й. — На Оселі СУМА в Елленвіл, відбувся в днях 1, 2 і 3-го вересня ц. р. Здвиг СУМА північно-східних стейтів ЗДА, в якому взяло участь коло 4,500 осіб. Перед почесною президією, в якій засіло 20 представників центральних українських організацій в ЗДА, продефілювало поверх тисячі сумівців в сумівських одностроях, в тому майже пів тисячки сумівської дітвори. Привіт Здвигові СУМА прислав президент Д. Д. Айзенгавер, віцепрезидент Ричард Ніксон та 20 американських сенаторів і 16 конґресменів. Здвиг був присвячений відзначенню 10-ліття відновлення Спілки Української Молоді на Чужині. Від Головної Управи СУМА промовляв інж. М. Семанишин, від УКК проф. Іван Вовчук, від УНСоюзу, гол. касир п. Р. Слободян, від американської Католицької молоді п. Артур Стабіл. В мистецькій частині та в спортових змаганнях взяло участь 20 осередків СУМА та табір ЮСУМА „Запоріжжя". Здвигом керувала вміло окрема Команда під головуванням п. М. Шміґля. Якщо порівнювати цьогорічний здвиг СУМА з минулорічним, то впадав у вічі дуже значний зріст юнацтва СУМА.

Шикаґо, Ілл. — В тому самому часі відбувся в Шикаґо Здвиг СУМА Осередків середніх і західніх стейтів ЗДА.

В обох здвигах взяло участь 1,600 уніформованих сумівців, сумівок і юних сумівців та коло 8,000 гостей. В програмі здвигів були виступи художньої самодіяльности поодиноких Осередків, спортові вправи та маніфестація, на якій схвалено „Політичне становище СУМА". У мистецькій частині на здвигу в Шикаґо відзначився високим мистецьким рівнем хор Осередку ім. Павлушкова під дириґентурою п. Плешкевича, духова оркестра цього ж Осередку під батутою п. Барабаша та духова оркестра і танцювальна група з Осередку в Дітройті. На здвигу в Шикаґо присутні були члени ГУ СУМА — голова В. Омельченко, який виголосив промову на тему „10 років СУМ'у", керівник орг. відділу З. Осінчук, який був командантом здвигу, культ.-осв. керівник М. Лівицький і керівник преси та пропаґанди і „СУМ-Фільму" В. Коваль. Від УККА з промовою виступив п. Дужанський.

Через украдені берети сов. спортова дружина відкликала змагання

Лондон. — Замилування 27-річної совєтської рекордистки у киданні диском Ніни Пономарьової до беретів довело до зірвання англо-совєтських легкоатлетичних змагань та затьмарення „співіснувального" овиду цих обох держав. Як уже повідомлялось, совєтська легкоатлетка, яка важить 210 фунтів, сховала в дешевому департаментовому крамничному домі в Лондоні 5 беретів, вартости 4.68 дол., але крамнична жінка-детектив зауважила той маневр і витягнула берети з торбинки Ніни. Ніну арештували, але, переслухавши на поліції, звільнили, при чому совєтський консул, Александер Старцев, обіцяв, що Ніна з'явиться через день на судову розправу. Однак після того вона зникла, не ночувавши в готелі. В совєтській амбасаді заявлено спершу, що не знають, де вона, але згодом призналися, що вона скривається в амбасаді. Тому невірними виявилися поголоски, наче б її негайно посадили були на совєтський вантажний корабель „Балашов", який в минулу п'ятницю відплив до Ленінграду. Жарж д'афер совєтської амбасади з'явився в англійському міністерстві закордонних справ з доманганням, щоб відкликати оскарження проти Пономарьової і не хотів зрозуміти, що уряд не має права вмішуватись до справ суду. Голова ж совєтської спортової дружини, яка прибула була до Лондону на запрошення англійського спортового клюбу Аматер Атлетік Ассосіейшен, заявив, що арештування Пономарьової було „брудною провокацією" і мало на цілі „шантажувати" совєтських спортовців. Тому совєтська дружина відкликала змагання і вже відлетіла назад до СССР. Англійська публічна опінія обурена цілим тим інцидентом і способом, як совєтська амбасада та совєтські спортовці реагують на легкодушне захоплення своїх спортовок буржуазними беретами.

Папа проти „фальшивого співіснування"

Рим. — Папа Пій XII перестеріг німців проти „міражу фальшивої коекзистенції". — Він заявив, що не може бути ніякого співіснування та співпраці між безбожницьким комунізмом і католицькою Церквою. Папа надав своє звернення до 800,000 німецьких католиків, зібраних в останню неділю в Кельн (Колонії) на святочному закінченні 77-го католицького конґресу німців. На тій могутній релігійно-національній маніфестації були також 23,000 німців із Східньої Німеччини. Папа у своєму зверненні заявив, що передумовою співжиття між комунізмом і християнством мусіли б бути такі основні зміни в комуністичній теорії і практиці, що їх годі навіть брати під увагу. Католицька Церква, мовляв, не бореться за політичні ані економічні справи, але за панування віри і любови ближнього. — Своє звернення Папа виголосив до мікрофону у своїй літній резиденції в Кастель Гандольфо. Промови кардиналів і інших високих церковних діячів та канцлера Конрада Аденауера підкреслювали єдність німецького народу.

У КАЇРО РОЗПОЧАЛИСЬ ПЕРЕГОВОРИ ПРО СУЕЗ

Каїро. — В понеділок 3 вересня ц. р. почались переговори між 5-членною Комісією, вибраною на Лондонській конференції 22-ох держав у справі Суезького каналу, та репрезентантами Єгипту. 5-членна Комісія складається з австралійського прем'єра Артура Гордона Мензіса, голови Комісії і її головного речника, американського державного підсекретаря Лой Гендерсона, шведського міністра закордонних справ Остена Ундена, іранського міністра закордонних справ Саєда Алі Ардаляна й етіопського міністра закордонних справ Аклільоу Абтевольда. Від Єгипту переговорюють президент Ґамаль Абдель Нассер, міністер закордонних справ д-р Махмуд Фавзі і політичний дорадник Нассера, летунський старшина Алі Сабрі. Коли всі названі члени вибраної в Лондоні Комісії прибули до президентського палацу, то през. Нассер привітав їх дуже сердечно ,стиснувши кожному руку. Так само збоку членів Комісії підкреслюється її прихильний підхід до Єгипту й бажання дійти до компромісової полагоди спору, дармащо конкретний проєкт, вистилізований державним секретарем Доллесом і підтриманий 18 державами на Лондонській конференції, стрінувся з неґативною поставою Нассера, який в кожній інтернаціональній управі Суезького каналу добачує звуження суверенности Єгипту. Доброю прогнозою для теперішньої конференції в Каїро є признання през. Нассера, що погляди на Суезький канал президента Айзенгавера і його, Нассера, покриваються. През. Айзенгавер заявив на своїй пресовій конференції у п'ятницю в мин. тижні, що істота проблеми Суезького каналу лежить у ґарантіях, щоб ніколи не була порушена свобода плавби каналом, що має міжнародне значення. Зате переговори в Каїро притьмарені дальшою концентрацією англійсько-французьких збройних сил в східній частині Середземного моря. Французький міністер закордонних справ Християн Піно виразно окреслив політичну ціль оцих військових приготувань. Він заявив у своїй промові, яку виголосив в останню неділю на хліборобській виставі в департаменті Сарт на південь від Парижу, що Ґамаль Нассер є диктатором із плянами гіршими, ані ж їх мав Гітлер, і що завданням демократичного світу повинно бути покласти край його впливам на Близькому й Середньому Сході. Піно водночас гостро натаврував Москву, яка, мовляв, провокує Єгипет до спротиву. З свого боку Нассер заявив був напередодні зустрічі з названою Комісією П'ятьох, що Єгипет, на випадок війни, звернеться за допомогою „до всіх, хто лише буде готов помогти Єгиптові". Таку відповідь він дав на запит журналіста, чи Єгипет проситиме військової допомоги збоку Совєтів. Знову ж ген. Абдель Гакім Амер заявив, що „єгипетська армія готова до останніх подробиць", що переведено вже мобілізацію реґулярної армії, „народної ґвардії" і „всіх народних військових формацій". Не зважаючи на всі ті воєнні погрози з англо - французького та єгипетського боку, американські політичні чинники і деякі інші дипломати в Каїро думають, що теперішні переговори таки закінчаться компромісом, бо — як зазначають американські чинники — Комісія П'ятьох не предложила Нассерові плян Доллеса на ультимативній базі „прийняти або відкинути", тільки як вихідну базу для переговорів. Завданням всієї Комісії, зокрема її голови Мензіса, є переконати Нассера, що міжнародне управління Суезьким каналом не є квестіонуванням суверенности Єгипту в Суезькому обширі.

Президент натаврував облуду СССР в справі атомової зброї

Вашинґтон. — „Замітна річ, що хоч совєтські дипломати в цілому світі говорять про можливість, або пляни забрати геть атомову зброю з арсеналів світу, проте вони ведуть безперервно далі, без повідомлень і з воєнним засекреченням, свої наукові і військові досліди в ділянці тієї зброї" — заявив през. Айзенгавер на своїй пресовій конференції, з останньої п'ятниці 31-го серпня ц. р. Він заявив на початку тієї конференції, що дістав був нове звідомлення від Комісії Атомової Енерґії про експериментальний вибух ще одної совєтської ядрової бомби в минулий четвер 30 серпня. З інших закордонних справ Президент вияснив на тій пресовій конференції, що коли він на попередній пресовій конференції говорив про „зінтернаціоналізування" Суезького каналу, то він мав на увазі ствердження Константинопільською конвенцією з 1888 року інтернаціональної важливости вод того каналу, а не квестіонування суверенности Єгипту над цілим обширом каналу. Третьою міжнародною справою, що її Президент заторкнув, було потвердження ще раз свого неґативного становища до справи відвідин американських журналістів комуністичного Китаю. Мовляв, поки комуністичний Китай притримує американських журналістів в характері закладників, до того часу такі прогулянки перечать американському престижеві.

В СВІТІ

● **Згідно з угодою, Індія** дістане з величезних американських харчових резерв борошна, рижу, бавовни й інших рільничих продуктів на $ 305,900,000 Кошти транспорту у висоті $54,200,000 покриють ЗДА. Таким чином впродовж п'ятьох років, рахуючи від 1951 року, Індія дістане від ЗДА рільничих продуктів кругло на $1 більйон. Остання достава харчів буде переведена як довго термінова позичка, про чому найменше 65% цієї позички залишиться назавжди в Індії, чи то як дальша допомога, чи на замовлення, потрібні американським установам в Індії.

● **У Франції** запроваджується уперше в світі систему доручування пошти автомобілістам на двох головних шляхах: Париж — Марсель — Ніцца та Париж — Кале — Бордо. Всі автомобілісти, які сподіваються листів, депеш чи телефонічних викликів, при виїзді будуть подавати свої прізвища до відповідного уряду, а ґазолінові стації вздовж названих шляхів матимуть їх в евіденції. Цю систему виготовило міністерство пошт і телеграфів, сподіваючись від цього зросту туристичного руху.

● **Англійська** королівська яхта „Британія" вибралась в дорогу на 40,000 миль, довкола Південної Африки до країн Східньої Африки і Австралії. 22 вересня ця яхта забере з Бомбасси в Східній Африці княжну Маргариту, а в половині жовтня завезе князя Единбурґу на Олімпійські ігрища до Австралії.

● **Французи передали** тунісцям радіовисильню, яку збудували в Тунісі. Заступником директора радіовисильні, місцевого араба, буде покищо француз, як керівник франкомовних передач. В умові сказано, що радіопередачі мають плекати французько-арабську приязнь. Французи особливо застерегли собі, щоб з цієї радіовисильні не провадилося протифранцузької пропаґанди в користь партизанів в Альжирі.

● **Англійський міністер** фінансів Мек Міллен звернувся до робітництва із закликом не наполягати на дальшому підвищенні платень, бо це може спричинити інфляцію. МекМіллен звернув увагу, що в ЗДА і в Західній Німеччині підвищення платень ішло пропорційно до зросту грошового обігу й торговельних оборотів, а в Англії, мовляв, воно було вдвоє більше. Англійські робітничі юнії покликаються на зменшення вартости англійської валюти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

УКРАЇНЦІ І СУЕЗ

З кіл читачів „Свободи" озвався цікавий голос: в актуальному міжнародному конфлікті за Суезький канал українці повинні рішуче займати становище по стороні єгипетського президента Гамаля Абделя Нассера, бо Україна все ще сама є колоніяльною країною і тому її місце принципово на протиколоніяльному фронті; тому й „Свобода" не повинна поменшувати значення єгипетського президента Нассера, порівнюючи його з Гітлером і називаючи диктатором, бо Нассер — національний герой єгиптян.

Треба відразу заявити, що це надзвичайно відрадне явище, що українці розглядають уже всі події в широкому світі крізь призму власної незалежної української національної рації. Але, хоч кожна подія вимагає аналізи з увагою на її специфічні моменти, проте, існує одна засаднича база для українського підходу до окремих фактів і спорів. Цією українською засадничою точкою зору є наш антисовєтський фронт. І тому перший критерій, яким українці повинні розцінювати кожну окрему подію, є ствердження, що саме в цій події корисне, а що шкідливе для Москви. У загальній міжнародній ситуації, яка склалась з кінцем останньої війни, українська національно-державна рація — по стороні Заходу, по стороні зорганізованого вільного світу. Лідером цього світу на антисовєтському фронті стала Америка, і оборона Америки проти загрози збоку совєтського імперіялізму та інтернаціонального комунізму є головною напрямною всієї американської зовнішньої політики й військової стратегії. І тому українська національна рація збігається тут з американською.

Це ще зовсім не значить, що ми зобов'язані солідаризуватись з усім, що діється в західньому світі, і похваляти всі дії окремих західніх держав, ба навіть самої Америки. Знаємо, що в самій Організації Північно-Атлантійського Пакту (НАТО) поміж 15 її членами існують поважні спори. Знаємо також із щоденної практики, що в умовинах американської демократії існує найширша можливість ставитись критично до всіх дій уряду і впливати на них згідно з власним переконанням американських громадян, у чому добро й у чому зло країни. І тому українці (теж разом з американцями) є проти давніх форм колоніялізму Англії, Франції, Голляндії чи Бельгії, проти всяких імперіялістично-колоніяльних затій в минулому і сучасному.

Але це теж не значить, що ми мусимо похваляти все те, що діється в молодих національних державах. Як антиколоніяльна пропаганда Москви є тільки димовою заслоною для власної колоніяльної політики, так само гарні самі собою й симпатичні нам націоналістичні гасла окремих народів можуть бути безвартні з погляду українських інтересів, якщо у практиці супроводять дії, які скріплюють силу Москви та підривають сили вільного світу. Політика надто скомплікована штука, щоб можна було визначати її грубими й непереступними лініями. Мало у політиці таких догм, що їх не могла б заперечити практика, бо політика — це річ жива, пов'язана з живими людьми та їхніми інтересами, і залежна від керівників, які не завжди доростають до свого завдання і роблять речі, що призводять до парадоксальних ситуацій. Коли парадоксальною ситуацією був союз західніх демократичних держав із Совєтським Союзом проти гітлерівської Німеччини, в ім'я позірно правильного гасла „єднаймось проти спільного ворога", — ситуацією, яка своїми фатальними практичними наслідками доказала, що трудно проганяти диявола вельзевулом, то така сама парадоксальна й нездорова ситуація витворилась, коли Єгипет почав заставляти своє майно за большевицьку зброю і, не рахуючись із реальними силами у широкому світі і смертельною небезпекою від комунізму для всіх вільних країн, робити такі скоки, які в практиці підрізують силу вільного світу і діють на користь Москви. Який глузд погрожувати банкрутством англійській і французькій економіці, ставлячи під знак запиту свободу плавби Суезьким каналом і провокуючи Англію і Францію до війни за Суез, щоб у практичному наслідку — штовхнути Середній Схід в обійми Москви?! Очевидно, що українська рація тут не по стороні єгипетського президента, який керується не тільки моментами національно-державного інтересу своєї країни, але й власною амбіцією — стати вождем усіх арабів від Атлантійського океану по Арабське море, як сам про це пише у своїй книжці. Українці — за свободу греків на Кипрі і проти експлуатування французами північно-африканських арабських країн, але розв'язувати ці проблеми не можна коштом сили вільного антикомуністичного світу і скріплюванням сили Москви. Це стосується теж Суезу.

0.7 ВІДСОТКА

25-го серпня ц. р. часописи принесли повідомлення Статистичного бюра при департаменті праці про те, що в місяці, який скінчився 15-го липня, кошти прожитку збільшилися на 0.7 відсотка. Звичайний читач може легковажно здвигнути раменами, прочитавши таке дрібне число, але цього десяткового дробу настрашилися економісти й фінансисти, бо кошти прожитку збільшилися були на 0.7 відсотка також і в місяці, який кінчався 15-го червня, а на 0.4 відсотка — в травні. Економісти пам'ятають що це — п'ятий черговий місяць, в якому кошти прожитку збільшуються і їхній індекс становив у липні цього року 117, в порівнянні з цінами в 1947-1949 роках, коли він виносив 100.

Економісти турбуються ще й тим, що урядове Статистичне бюро передбачає, що і в найближчих місяцях індекс цін буде збільшуватися. В якій мірі господарські кола настрашилися маленького числа „0.7", — свідчить той факт, що комісар від статистики Івен Клаб не хотів вірити в його правдивість і звелів своїм урядовцям ще раз обрахувати всі дані і ствердити, що кошти прожитку дійсно підскочили. Демократи вже хотіли були заявити, що Статистичне бюро навмисне спізнилося з оголошенням індексу цін, щоб не захмарити Республіканської Номінаційної Конвенції, яка відбувалася в Сан Франціско.

Внаслідок того, що кошти прожитку збільшувалися впродовж трьох місяців, 1,-125.000 робітників дістануть автоматичне збільшення платні від трьох до п'ятьох центів за годину праці. Однак, голова Міжнародної Спілки Електричних Робітників Джеймс Б. Кері заявив, що не тішиться цією підвишкою, бо його турбує те, що індекс цін коштів прожитку постійно зростає. Рада Федеральної Резерви ще 23-го серпня збільшила дисконт від позичок, уділюваних своїм банкам, які підвищили відсотковий рівень своїм клієнтам.

Утруднювання кредиту — це головний засіб для поборювання грошової інфляції, про яку заговорили часописи після липневого збільшення індексу коштів прожитку. Інфляція — це надмір грошей, коли люди мають їх понад дійсну потребу в грошовому обороті. А наслідки інфляції — це зріст цін на товари, внаслідок чого зменшується вартість валюти. „Клясична" інфляція була в роках після першої світової війни в европейських державах, коли найбідніші люди оперували мільйонами.

Але американські економісти запевняють, що в ЗДА не передбачається такої інфляції, коли люди мусять в мішках носити паперові гроші, щоб купити найконечніші товари. Навіть незначна інфляція пошкодила б в цій країні тим категоріям людей, які живуть із старечих пенсій або мають подібні прибутки, які не збільшуються із зростом цін.

Що тінь інфляції з'явилася над господарським життям країни, — свідчать такі факти. Від деякого часу збільшуються гуртові ціни на деякі товари. Згадаймо, що фірма Б. Ф. Гудріх повідомила про збільшення на 3 відсотки цін на всі свої взуттєві продукти (черевики, золі, ґуми). Фірма „Сіммонс Компані", один із найбільших продуцентів матраців і ліжок, збільшила ціну на 10 долярів від трьох матраців і обіцяє дальше підвищення цін. Бенджамін Абрамс, голова Радіової Корпорації „Емерсон", заповідає збільшення цін на телевізійні апарати. Ціни на сталь збільшилися внаслідок страйку сталеварних робітників. Деякі бровари („Фалстафф" і „Карлінґ") збільшили ціну на 12 центів від скриньки пива в пушках. В останніх місяцях зростали також ціни на деякі фармерські продукти — найбільше на городину та овочі.

Про загрозу інфляції свідчить і зріст заробітної платні, бо внаслідок цього зростають кошти продукції, які спричиняють збільшення цін на товари. До віщунів інфляції належить і той факт, що від травня 1955 до травня 1956 року на 5,000.000.000 долярів збільшився кредит на консумпційні цілі.

Рада Федеральної Резерви, як ми вже згадували, хоче утруднити зріст кредиту і таким чином обмежити видатки на не конче потрібні закупи. Збільшення відсоткового рівня заохочує людей складати ощадності в банках. А проте, представники будівельної і автомобільної промисловостей нарікають, що збільшення відсоткового рівня пошкодило їхнім фірмам, бо люди не можуть дістати кредиту на купівлю авт і будову домів. Але особи, які керують банками федеральної резерви, не можуть брати до уваги нарікань представників автомобільної та будівельної промисловостей, бо збільшення індексу цін на консумпційні товари свідчить про те, що треба утруднювати кредит, щоб не допустити до знецінювання валюти.

Валютові засоби стримування інфляції можуть бути невистачальні тоді, коли інфляцію наближують чинники, на які не має впливу Рада Федеральної Резерви. Сюди належить зорганізоване робітництво. Спілка Сталеварників внаслідок страйку виборола збільшення заробітної платні для своїх членів. Сталеві фірми збільшили ціну на сталь. І таким чином виникло явище, яке є одною з причин інфляції: робітники дістають більше грошей і можуть їх більше витрачати, а сталь подорожчала, тож гроші знецінилися.

Якщо й інші робітничі спілки підуть слідами сталеварників, то дорожчатимуть і інші товари, а інші категорії робітників діставатимуть більше грошей і зможуть їх витрачати в більшій скількості. Тут урядові валютові обмеження не матимуть жадних наслідків.

А втім, і сам уряд, збільшуючи прибутки фармерам, посередньо сприяє появі інфляції, бо змагає до зросту цін на фармерські продукти. Тут в економіку вміщується політика. Демократи вже заявили, що використають справу збільшення коштів прожитку в осінній виборчій кампанії, хоч обіцянки в їхній виборчій програмі зменшити прибуткові податки та збільшити федеральні видатки коштом збільшення державного заборгування, — не зменшили б, а збільшили б ті причини, які сприяють інфляції. Демократи обіцяють дати фармерам допомогу в висоті 100% паритету, і здійснення цієї обіцянки також сприяло б інфляції.

Республіканці мусітимуть дуже вміло вияснювати виборцям тимчасове збільшення цін на споживчі товари, бо виборці не легко орієнтуються, що в цьому явищі немає вини уряду.

В кінці треба згадати, що інфляційні тенденції, — це не те саме, чого найбільше люди бояться в цій країні, — це не депресія. Можливо, що цю незначну інфляцію вдасться припинити вже в осінніх місяцях, і вартість доляра вже не буде зменшуватися, як це було в 1954 і 1955 роках.

ХРУЩОВСЬКА П'ЯТИРІЧКА ПІД ЗАГРОЗОЮ КРАХУ

Центральне Статистичне Управління СССР опублікувало 2-го серпня ц. р. в „Правді" підсумки виконання плянів п'ятирічки за перше півріччя 1956 року, тобто за час від 1-го жовтня 1955 до 1-го липня цього року. Подані в „Правді" цифри охоплюють промисловість, сільське господарство, транспорт, капітальне будівництво, внутрішню й зовнішню торгівлю та чисельність робітників і службовців.

У коментарі „Правди", написаному з цього приводу, між іншим, читаємо: „Радянський Союз нині перебуває в розквіті своїх сил. Підсумки виконання пляну свідчать про те, що радянський народ, здійснюючи рішення 20-го з'їзду КПСС, добився нових величезних успіхів у розвитку всіх галузей народного господарства . . ."

Чи так воно є насправді?

З поданих Статистичним Управлінням цифер, всупереч оптимістичному твердженню коментатора „Правди", виходило б зовсім інакше.

Отже, поминаючи стереотипне „високими темпами розвивається промисловість" — в опублікованих підсумках читаємо, що за звітний період не виконали плянів, як по гуртовій, так і по основних родах продукції, такі міністерства (всесоюзного значення): вугільної промисловости, чорної металюрґії, верстатобудівної та інструментальної промисловости, промисловости будівельних матеріялів, паперевої та деревообробної промисловости і рибної промисловости. До того ж окремо подано, як „проривні", міністерство вугільної промисловости і міністерство чорної металюрґії Української ССР, які „заборгували країні мільйони тонн кам'яного вугілля та чорних металів".

Та це ще не все. „Ряд міністерств, — читаємо в звідомленні Статистичного Управління, — виконавши плян гуртової продукції, не виконали плян виробництва окремих видів продукції. Це: міністерство електротехнічної промисловости, важкого будування, тракторного і с.-г. машинобудування, засобів автоматизації, будівельного і шляхового машинобудування, лісової промисловости, м'ясних і молочних виробів.

Виходить, з усіх 27 міністерств 14 у першому півріччі 1956 року плянів продукції не виконали.

Легка промисловість, якій в совєтській економіці призначено ролю „пасинка", очевидно, у ще гіршому положенні, дармащо пляни своєї продукції вона нібито навіть перевищила. Одначе, коментатор „Правди", не вдаючись до цифр, стверджує, що підприємства швацької та трикотажної промисловости все ще випускають вироби низької якости і поганого вигляду, продуктивна потужність фабрик використовується зовсім недостатньо, темпи праці занизькі, а модернізація перестарілих машин провадиться надміру повільно. „У нашій промисловості, — заявляє „Правда", — все ще великі втрати від зіпсованих виробів і ще багато непродуктивних втрат".

У сільському господарстві, як видно із звідомлення, становище виразно кризове. Міністерство тракторного і сільсько-господарського машинобудування „та рад інших міністерств" значно недовиконали завдань у постачанні колгоспам і радгоспам машин та знаряддя. Щоправда, посівна площа в останні три роки, за рахунок цілинних земель, зросла аж на 37 мільйонів гектарів, але ще не знати, як цю колосальну площу большевики зуміють опанувати. Минулого року в Казахстані був неврожай, а цього року, при великому врожаї, як виходить з совєтської преси, успіхові жнив загрожує непідготовленість до збирання, брак людей і машин, внаслідок чого врожай може лишитися „на пню".

Найдошкульнішим місцем у сільському господарстві все ще залишається низька продуктивність праці колгоспників, що загрожує йому повним розвалом. Піврічний плян заготівель і закупна державою худоби не зреалізовано. Кормова база тваринництва — читаємо в звідомленні, — залишається недостатньою. Серед худоби має місце велика яловість. Відгодівля худоби в колгоспах — на низькому рівні. Під час переведення весняної сівби колгоспи, МТС і радгоспи допускали недоброякісну оранку, сіяли некондиційним насінням, затримували переведення робіт.

Одиноким успіхом соціялістичного сільського господарства в останньому півріччі є хібащо продукція молока, що зросла на 45%. А проте і цей успіх дуже сумнівний, коли взяти під увагу, що досягнено його не в радгоспному, а саме в колгоспному секторі — власне від корів, що є в приватному посіданні колгоспників. Цей успіх правдоподібно є наслідком деяких полегш щодо утримування колгоспниками власної худоби.

В інших ділянках совєтського господарства становище не набагато краще. Отже, „значна частина залізниць не виконала пляну вантаження і транспортування товарів" (цифр при цьому не подається). У використанні морської фльоти, — читаємо в зведенні, — є істотні хиби". Річковий транспорт виконав свій плян лише на 86%, а плян перевезення лісових матеріялів „значно (!) недовиконав", бо „міністерство лісової промисловости недопред'явило їх". (Чи не стоїть це в зв'язку з переорганізацією концтаборів — основним постачальником деревних матеріялів?).

У першому півріччі 1956 року з 11 будівельних міністерств і відомств виконало пляни лише... одно! Зокрема, низький відсоток реалізації пляну (79%) будівництва шкіл, лікарень та інших об'єктів побутового призначення. Мешканеве будівництво здійснюється переважно „міським населенням, колгоспниками та сільською інтеліґенцією за рахунок власних коштів".

Впровадження модерних машин та механізація трудових процесів у промисловості й сільському господарстві в першому півріччі шостої п'ятирічки здійснювалося „недостатніми темпами". Величезних втрат зазнає промисловість внаслідок непродуктивних витрат і псування готової продукції. Не впоралися з своїми завданнями також торговельні організації, які „часто приймають від промисловости товари, що не відповідають запитам населення". До того ж „Правда" признається, що „попит населення на найважливіші товари народного споживання задовольняється не повністю..."

Поза тим — „величезні успіхи": зріст чисельности робітників і службовців в останньому півріччі на 1,200.000 осіб, збільшення на 14% кількости кінотеатрів (засоби пропаґанди), зростання кількости дітей, охоплених піонерськими таборами, 24 мільйони робітників і службовців, що використали свої відпустки, впровадження в практику щомісячної грошової виплати колгоспникам за вироблені трудодні та ін.

Сумні підсумки першого півріччя 6-ої п'ятирічки, у яких сама влада признається в її нереальності, „Правда" закінчує закликом до партійних і господарських організацій — підвищувати продуктивність праці, більше використовувати внутрішні резерви, не оглядаючись на допомогу іззовні, і обнижувати собівартість продукції. Друге півріччя значного покращання не віщує. Хрущовська п'ятирічка під загрозою краху.

В. С-ко

Осип Станімір, сотн. УГА

В КИЄВІ 31 СЕРПНЯ 1919 Р.

(3)

Нам зголошено, що з денікінським відділом приїхав генерал Штакельберґ і хоче говорити з Городською Управою. Ген. Кравс казав мені запросити денікінського генерала, що я й зробив. Генерал зразу вагався, а потім згодився і ми ввійшли до Думи. Обидва генерали привітались (виявилося, що обидва були німцями) і пішли на нараду, в якій взяли участь: ген. Кравс, полк. Вольф, майор Льобковіц і пор. Купчанко з нашої сторони, а від денікінців: ген. Штакельберґ із своїм адьютантом. Я дістав наказ пильнувати порядку. Нарада тривала пів години, а її вислід був такий: 1. Обидва генерали мають зараз від'їхати до головної кватири ген. Бредова для устійнення демаркаційної лінії між Галицькою і Денікінською арміями, 2. Всі частини в Києві, і галицькі і денікінські, мають залишитись на своїх позиціях аж до закінчення переговорів, 3. На Думі біля українських прапорів має повівати й російський прапор для заспокоєння російської публіки.

Я дістав від ген. Кравса наказ взяти від денікінських кіннотчиків російський прапор і вивісити його на бальконі Думи біля українських прапорів. Денікінські кіннотчики не схотіли дати мені свого великого прапора, а дали малий прапорець-хоругвку і той прапорець поставив я на бальконі. Вчинився страшний галас: „Галичани зрадники! Геть з ними!" Вигуки, свисти, крики не втихали.

Я знов дістав наказ від ген. Кравса заспокоїти публіку. Зденервований до крайности, вийшов на балькон і піднесеним голосом промовив: „Чую, кажуть тут, що галичани — зрадники. А чи знають ті, хто це каже, що ці „зрадники" власним потом і кров'ю зросили шлях від Львова до Києва, що ці „зрадники" здобули столицю Київ, що . . ." — і не докінчив. Мені перервали голосними окликами: „Слава галичанам, хай живе Галицька Армія!"

На кілька хвилин на площі перед Думою заспокоїлося і обидва генерали від'їхали в сторону Купецького Саду, до головної кватири ген. Бредова. Але той спокій був позірний. Публіка ніяк не могла зрозуміти, що те все означає: нарада в Думі, вивішення російського прапора та від'їзд двох ворожих генералів кудись у незнане. Дебати продовжувалися на вулицях.

Тим часом Хрещатиком парадували запорожці. Частина публіки подалася їм назустріч і дала їм знати, що галичани вивісили на Городській Думі російський прапор. Гарячі запорожці миттю витягнули шаблі, повним галопом з'явились перед Думою і скинули російський прапорець з бальконý під ноги коней.

В той момент з протилежних кам'яниць впало кількадесят стрілів — дві короткі скорострільні серії пролетіли зі свистом понад людськими головами. Зчинилась страшна паніка. Кінні запорожці завернули і в безладді погнали назад, тратуючи все по дорозі. Військо і цивільне населення перемішались і кинулись втікати.

Площа перед Думою обезлюдніла. В Думі залишився тільки мій курінь. Треба було негайно діяти. Я обміркував нову ситуацію і видав сотням наказ обсадити довколишні вулиці — від Купецького Саду, Арсеналу та Хрещатика і вислати стежі. Окрема старшинська патруля мала провірити ті доми, звідки стріляли. Я пробував сполучитися з командою, але телефон був перерваний.

(Продовження буде).

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(67)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

Праця — це у Франка завжди був єдиний рецепт рятунку в житті, щоб не упадати й рук не опускати. Такий рецепт подав був він свого часу й Климентії Попович, коли вона прохала, щоб „він якнебудь додав їй сили, надії". Десь у початку 1885 року він відписав на це її прохання так: „Стежку рятунку я бачу лиш одну — роботу. Я суджу по собі: коли б не робота, я давно був би пропав серед тих противностей, які мені ласкава доля насилала і насилає".[20]

2. Третє арештування

І от серед матеріяльних та моральних терпінь довелося Франкові зазнати ще раз тюремного ув'язнення. Влітку арештовано його втретє. Сталося це перед виборами до сойму. Крайовий уряд хопився беззаконих арештувань поступових елементів, щоб кинути між народ пострах, аби не вибирали на послів опозиційно наставлених людей. А що Франко, як радикал і співробітник опозиційного щоденника та можливий кандидат, був польським верховодам небажаний, то вони задумали за всяку ціну його унешкідливити на час виборів і шукали для цього якоїсь нагоди. І знайшли. Саме в тому часі вибралася була до Галичини прогулька наддніпрянської молоді: Сергій Деґен із двома молоденькими сестрами, Богдан Кістяковський та Аполінар Моршинський. Їх, як підозрілих нігілістів і мало не царських аґентів, арештовано разом із галицькими радикалами, з якими вони сходилися, на чолі з Іваном Франком.

Галицькі можновладці рішили використати ці взаємини наддніпрянців із наддністрянцями, щоб зліпити з них тайну протидержавну змову й довести до політичного процесу, а поки він тягнутиметься, держати обвинувачених у тюрмі й таким чином не дати галицьким радикалам змоги взяти участь у виборах.

В цій цілі по всій Галичині переведено силу-силенну трусів і допитів, але зліпити процесу так таки не вдалося й по трьох місяцях слідчого арешту всіх випущено на волю.

Це ув'язнення дало Франкові тему для цілого циклу „Тюремних сонетів" (39 сонетів, написаних між 7. IX. і 4. X. 1889 року), в яких він описав огидні умови в'язнення, нелюдське поводження з арештованими, щоденний тюремний порядок, тюремну „культуру" й розмови.

Один із сонетів — 38-й, присвятив він Росії — „Багно гниле між країв Европи", а сусідній — 39-й — Австрії.

Большевики, які намагаються зробити з Франка хвалителя і співця російської культури й літератури, або зовсім замовчують цей знаменитий 38-й сонет, де поет незвичайно сильно і влучно схарактеризував Росію та її нікчемну ролю в світі, або фальшують його, друкуючи замість „Росія" — „Австрія".

3. Прикрощі 90-их років

І коли 80-ті роки були для Франка, як сам він пізніше писав, „великою як на галицько-руські відносини школою життя",[21] то не легші були й роки 90-ті. Вони теж повні різних терпінь, що їх мусів переживати Франко. Поза панщиною в „Kurjer'i Lwowsk'ому" й утяжливою працею „казенного радикала", як його назвали його народовецькі противники на українському громадському й літературному полі, яка з кінцем 90-их років закінчилася була повним розвалом і з польським демократичним і українським народовецьким таборами, годиться пригадати ще окремі епізодичні, проте дошкульні удари, що їх зазнав Франко збоку останнього.

Це була передовсім невдача його на літературному конкурсі, що його проголосив у 1891 році Галицький Крайовий Виділ за найкращу українську драму. У вересні 1891 р. подав Франко на цей конкурс свою драму „Украдене щастя", але на вимогу жюрі мусів її переробити, щоб не вразити державної влади в особі жандарма, і все ж дістав за неї 14 січня 1893 року тільки третю нагороду. Перші дві премії одержали такі мізерні в порівнянні з Франком письменники, як Наталка Полтавка (Надія Кибальчич) за драму „Катерина Чайківна" та актор Констянтин Ванченко (Писанецький) за драму „Мужичка".

Очевидно, жюрі кермувалося не літературною вартістю творів, а політичними міркуваннями, які веліли йому знецінити твір немилого радикала.

Невдовзі постиг Франка ще болючіший удар, що знищив усі його надії на наукову кар'єру, яку він не переставав плекати в глибині своєї душі.

[20] Пор. лист до К. Попович у 3-му львівському збірнику „Іван Франко", ст. 89.

[21] Пор. його „Нарис української літератури", Львів, 1910, ст. 363,

БЛАКИТНА ДАЛЬ...

Блакитна даль, зелений ліс
І стежка сірувата.
Хоч скільки б літ не переніс,
Уява все одна та:
Пухка земля, якої тут
Віками не зустріну.
Бо тут волошки не цвітуть
І не цвіте калина:
От тільки трохи я засну —
І вже в уяві — роси,
Де на узліссі я весну
Стрічать виходив босий.
І диво дивне — босий там
Я чувся щасливішим,
Ніж тут, де в славі міста,
Де все багатством дише.
Бо скільки б літ не переніс,
Уява все одна та:
Блакитна даль, зелений ліс
І стежка сірувата.

ПЕТРО КІЗКО

Петро Пуцило, Екзекутивний Директор „Тризуба"

УКРАЇНСЬКІ БАНКОВІ ІНСТИТУЦІЇ

В українсько-американському житті на дальший плян відсувається справу українських фінансових надбань. Вистачить взяти в руки якунебудь українську газету в Америці, щоб переконатися, як мало там мови про те, як стати нам сильно фінансово. Довгі політичні статті, спомини з часів визвольних, спори про те, яку „Раду" нам визнавати чи підпорядкувати, заклики до збірок і вкінці інтересні або й нецікаві репортажі з наших громад. Час від часу є в них і порівняння, як мало ми американські українці складаємо пожертв на Народній чи Визвольний фонди в порівнянні до других етнічних груп в Америці. Але, чому так бідно виглядаємо ми у світлі таких цифр, мови немає. Автори забувають інколи, що крім т. зв. старої іміґрації, крім нової, яка дає себе тепер всюди бачити й заповняє наші льокалі чи вічеві сходини, існує ще в Америці сильна група американської української немолодої, вже тут народженої спільноти. Люди ці, врятовані в час для української справи, теж не сплять, а діють і живуть своїм життям. Мало пишуть вони, мало говорять, мало розуміють про політичні спори різних груп, але живуть теж українським духом, всюди голосять про те, що вони є „оф юкрейніси дісент". Вистачить автом переїхати від Шикаґо через Мишиґен, Огайо, а зокрема через Пенсилвенію, щоб побачити життя і активність тих людей. Народні доми, клюби, спортові з'єднання гуртують їх вечорами при спільній мові. Деякі з них займають поважні становища в американському суспільному громадському, бизнесовому, деколи й політичному житті. Вони жадібні на новості з українського життя і з практики з відвідин тих різних громад знаю, що питання про те „ватс ді ґуд нюс абавт ді юкс" у них завжди на кінці язика.

Але це зовсім інша мова! Я хочу написати про українські банки, про ту фінансову базу кожного життя, про фінанси, без яких навіть єгипетський диктатор Нассер не може збудувати греблі. Отже політика одна річ, а гребля друга. Все те життя, про яке я знаю, чи бачив в Америці, має свої фінансові бази не раз оформлені вже і зачартеровані, а не раз воно в наших громадах вже довгі роки пострілося в пеленках. Про ті оформлені бази говорять часом наші люди, головно новоприбулі, що це не є українські інституції чи банки, що там не говорять по українськи, що тут і там в дирекції є неукраїнці. Забувають ті люди, що американське життя не знає „ґета", що любов не знає границь, що люди женяться і віддаються не завжди за українців, які живуть разом в громаді і тих, що пристали до нас втягається в наше життя. Навіть УНСоюз має постанову, що членом його може бути й неукраїнського роду людина, яка одружилася з українського роду людиною. Тому держатися стисло слова „української" інституції тут не можна. Зрештою треба пізнати тут систему американських „банків", щоб витягнути відповідні консеквенції.

Всім нам повинно бути відомо, що американські фінансові чи фабричні підприємства завжди шукають людей з іменем. Як з'явиться якийсь добрий грач в бейс-бол, Бейб Рут чи інший менше славний, тягнуть його до себе, мовляв, очолюйте нас, дозвольте вашим іменем назвати „шоколяду", машину

Сидять: В. Цеслевич, Петро Пуцило, член 35-го і 423-го відділу У. Н. С., Степан Щурко, член 35-го відділу. — Стоять: Г. Ґраф, член 259-го від. У. Н. С., Михайло Маґдзяк 259-ий, інж. Степан Куропась, головний контрольор і член 221-го. 379 і 423 відділів, Петро Шептак, член 301-го вудділу У. Н. С.

до писання чи що іншого. Як звільнив президент Труман генерала МекАртура, то заки славний генерал приїхав до ЗДА, мав уже 72 оферти на різні люкративні посади. Італійські, польські і жидівські банки мають за президентів айришів і навпаки. Італійці контролюють, наприклад, „Космополитен Нешнел Бенк" в Шикаґо, а президентом його був поляк Буковський, який місяць тому помер на удар серця. Чому? В т. зв. Реконстракшен Файненс Корпорейшен" п. Буковський завів порядок, вкрився славою і його викликали до Космополітен. А вже хто, як хто, але поляки найдовше задержують в Америці „чистоту раси". А проте їх банки й ощадностеві каси очолюють айриші. І добре обидвом сторонам. Нешкодило б й українцям мати свій банк, на чолі якого стояв би якийсь відомий фінансовий „тайкун" або людина з військового світу. Тоді напевно не було би нарікань, що була порушена чистота української раси, бо український банк на чолі з ген. МекАртуром чи яким іншим Артуром не лише став би на ноги і вкрився б славою, але міг би сильно помогти й українським „Родам", бо було б з чого.

На жаль, українці не мають в Америці свого банку в стислому розумінні цього слова. Покищо це мрія, як і мрією є й те, щоб ген. Мек-Артур став на його чолі.

Українці мають в Америці „Сейвінґс і Ловн Ассосіейшен", які з початку називалися „Білдінґ енд Ловн". Є вони по всій Америці, а з них три в Шикаґо, Клівленді і Филаделфії вибилися на верх. В початках першої іміґрації були по наших громадах т. зв. кредитівки, на зразок старокрайових „райфензенок". Вони діяли довший час на кооперативних засадах. Ті, що мали гроші, помагали ними тим, що їх не мали і грошей потребували. Це в початках було самовистачальним, бо вимоги наших людей були невеликі. Вони складали гроші, щоб вернутися до старого краю і купити собі господарство та зажити там по тяжкій праці в американських фабриках. Та вічні неспокої в Европі завернули наших людей на дорогу „Білдінґ", себто будівельних спілок. Знаю, що т. зв. друга мобілізація в Австрії проти Сербії в 1912 р. була причиною постання „Будівельно - Позичкової Каси" в Шикаґо. На перших зборах нової спілки секретар, покійний вже Петро Щербатий, реферував справу так: В Австрії заноситься все на війну, все є мобілізація і нам нема чого спішитися до краю йти до війська, нам треба жити тут, доки там не успокоїться, треба нам купувати і будувати доми. Тому треба нам будівельної каси. І того дня постала спілка „Запороже". В 1949 році Спілка змінила назву на „Тризуб" (Трайдент). Звичайно, доки Спілка містилася під церквою і потім в льокалі в малій кімнаті поза церквою, клієнтами були лише українці. Спілка не росла, бо українців не прибувало, а громада на Савт - Сайді мала. Все таки вона вдержалася до нині і за останніх 3 роки, коли змодернізувала своє книговодство, завела найновішу машинову систему, побудувала новий ер-кондішен дім, зросла з ¼ мільйона до 6 мільйонів долярів. Спілка дістала 10-тисячну федеральну ґарантію вкладів і мусіла достосуватися до букви закону. Звичайно, що Спілка зачала принимати вклади й від американців. Це їй не пошкодило, бо доляри є однакові без огляду, з якої кишені походять — а помогло. Спілка задержала контролю в українських руках, бо на 7 членів дирекції є 6 українців, всіх членів УНСоюзу. П'ять членів дирекції є американського-українського роду і два це іміґранти, які родилися в Україні.

Крім „Тризуба" (Трайдент) існували в Шикаґо спілки „Дніпро", „Україна", „Дністер" і „Галич", які на жаль дальше не існують.

В останніх роках з прибуттям нової іміґрації повстають по всіх містах Америки спілки Федерал Кредит Юнійон, так як це було й із приходом першої іміґрації. Ті спілки виказують зріст і роблять добре діло. На кооперативних засадах помагають один одному, але їх діяльність є обмежена. Кредит Юнійон має тепер кожна майже фабрика. Діяльність тих кредитівок є обмежена до робітників фабрики. Ніхто з-поза фабрики не може в ній щадити, ані позичати. Тому вони є тісно звязані з персоналом фабрики чи підприємства. Українські Кредитівки зв'язані з організацією „Самопоміч". Їм вільно давати коротко-реченцеві позички на особисті підписи членів на різні потреби на купно авт. меблі і т. п. Сейвінґс енд Ловн і Кредит Юнійон не є конкурентами і можуть добре побіч себе існувати і взаємно себе доповнювати.

Але українці мають ще й інші вимоги. Потребують грошей на розбудову бизнесів, фабрик, на колонізацію і т. п. Для цієї цілі треба в Америці правдивого Українського Банку і це байдуже чи на чолі його стане фахівець українець чи для того посту ми знайдемо американця з іменем МекАртура. Але це — покищо мрія — мрійників.

● ЦК компартії СССР видав офіційний комунікат з гострою лайкою на адресу уряду Аденауера за проголошену в Зах. Німеччині заборону комуністичної партії. Большевицький Центральний Комітет, ідучи по лінії, яку відразу взяла була совєтська преса, вбачає у тому антикомуністичному кроці „підготову до війни відродженими в Західній Німеччині нацистськими колами".

● У сателітній Польщі католицизм все ще має велику силу — твердить офіційний орган Ватикану ‚Оссерваторе Романо'. На доказ цього часопис описує величаві релігійні маніфестації, що тривали протягом усього передостаннього тижня на честь Діви Марії в Ченстохові, собор якої славиться чудотворним образом Матері Божої. У святкуваннях, які закінчилися в останню неділю, взяло участь до мільйона осіб, що прибули з усіх кінців Польщі.

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ до Календаря „Свободи" на 1957 рік

Редакція „Свободи" вже закінчує підготову та в найближчому часі здасть до друку великий і багатий змістом Календар „Свободи" на 1957 рік, що появиться друком та буде в продажу вже в листопаді ц. р. Календар появиться, подібно як і минулого року, в повному тиражі „Свободи", тільки цим разом уже на кращому папері, а Редакція Календаря, маючи на увазі реклямову вартість такого видання для нашого організаційного, громадського і торговельного життя, рішила відступити відповідне місце в тій книзі для оголошень, визначуючи для них мінімальні ціни: $50 за цілу сторінку, $30 за пів сторінки, $20 за чверть сторінки та $15 за одну восьму сторінки. Для Відділів УНС відповідна знижка, а для збирачів оголошень відповідні нагороди. Замовлення на оголошення висилати на адресу „Свободи" до 15 вересня.

В Індії сталась страшна залізнича катастрофа

Бомбай. — Коло півночі з суботи на неділю 2 ц. м. в індійській провінції Гайдерабад завалився під пасажирським поїздом міст, уже після того, як паротяг і частина вагонів переїхали його. Два вагони, повні пасажирів, злетіли в рвучу річку. 114 осіб згинули, коло 30 ранених. Причиною катастрофи став підмулений наслідком триденного зливного дощу грунт, на якому стояв міст. 8 вагонів із пасажирами оминули страхітливої долі. Один із мешканців сусіднього села пігнався ніччю серед хуртовини ровером до найближчого міста, де заалярмував владу, завдяки чому по змозі найшвидше зорганізовано рятункову акцію. При цій нагоді пригадують, що два роки тому в тій самій індійській повінції в подібній залізничній катастрофі згинуло 137 осіб.

Ком. Китай відкидає відповідальність за збитий американський літак

Пейпінґ. — Комуно-китайський уряд, признавши, що це був американський літак типу P4M, що його комуністичні літаки збили 23 серпня ц. р., при чому згинуло 16 американських летунів, не тільки відмовились прийняти за це на себе відповідальність і дати бодай матеріяльне відшкодування, але ще й арогантським тоном закинув американському летунству, що воно „провокаційно" порушує суверенність комуно - китайських вод і території. Таке засадниче своє становище проголосив комуно - китайський уряд через радіо в неділю 2 вересня ц. р., у відповідь на офіційну спільну заяву американського державного секретаріяту і секретаріяту оборони з п'ятниці 31 серпня, в якій уряд ЗДА, ствердивши, що комуно - китайська атака прийшла безпідставно, над міжнародними водами і без попередження, зажадав від комуністичного Китаю відшкодування за втрачену машину і родинам 16-ох поляглих летунів. Комуно - китайська відповідь твердить, навпаки, що атака була „оправдана", а американська вимога щодо відшкодування „безпідставна".

Труман оскаржує Айзенгавера в занедбуванні фармерських інтересів

Отумва, Айова. — Колишній президент Геррі С. Труман промовляв 1-го вересня по раз перший після Демократичної Конвенції в Шикаґо і в своїй довшій промові оскаржував уряд президента Айзенгавера в тому, що занедбує інтереси фармерів. Труман казав, що прибутки фармерів зменшилися на 22 відсотки, а прибутки великих корпорацій в тому самому часі збільшилися на 32 відсотки. Колишній президент хвалив демократичних кандидатів Стівенсона і Кіфовера та твердив, що вони не належать до тих людей, які могли б не дотримати своїх виборчих обіцянок. Хоч на конвенції в Шикаґо Труман виступив проти Стівенсона, то тепер казав, що він є „бойовий кандидат, який напевно виграє вибори", і тому він закликає фармерів і робітників, щоб підтримували Стівенсона, як кандидата на президента. „Я прирік йому свою підтримку, казав Труман, і я зроблю все, що зможу, щоб його вибрали".

ГОСПОДАРСЬКІ ВІСТІ

ІРЛЯНДЦІ ХОЧУТЬ ОБМЕЖИТИ ЕМІҐРАЦІЮ

Сільська організація в Ірляндії, яка називається „Народ і земля", плянує обмежити еміґрацію з ірляндських сіл, бо виїзд закордон вважає шкідливим для свого народу. В своєму зверненні до народу голова тієї організації пише, що треба поліпшити умови життя в ірляндському селі, знайти для безробітних працю та поліпшити сільському населенню товариське життя. „Мусимо переконати добровольців до еміґрації, що вони зможуть заробити більше грошей в чужих країнах, але за них не куплять собі щастя". Він твердить, що з тих парохій, де існує добре зорганізоване товариське життя, люди не втікають закордон, і не міняють свого середовища на міські середовища в чужих країнах, де немає нічого, крім самотности. Та не знати, чи цей заклик матиме успіх, бо в численних ірляндських селах панує безробіття, і деякі люди працюють тільки сезоново.

ЗДА ДОМАГАЮТЬСЯ, ЩОБ ЯПОНІЯ ЗМЕНШИЛА СВІЙ ЕКСПОРТ ТЕКСТИЛЬНИХ ТОВАРІВ

Державний департамент приготовляє ноту до японського уряду, в якій домагатиметься, щоб Японія зменшила експорт своїх текстильних товарів до цієї країни. Представники текстильної продукції зібралися в Вашинґтоні на наради, щоб просити уряд інтервенювати в цій справі, бо імпорт дешевих текстильних товарів з Японії загрожує американській продукції. Предсвавник текстильних промисловців М. Дж. Ловелл заявив, що має предложити державному департаментові потрібні статистичні дані на те, що японський імпорт дійсно загрожує крайовій продукції. Уряд не хоче визначувати квоти на японський імпорт, тільки волів би, щоб самі японці це зробили.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, в тим самим і співласниками 17-ти мільйонового майна організації!

Професор М. О. Ветухів у Европі

Президент УВАН у ЗДА, проф. М. О. Ветухів, узяв участь у Першому Міжнародньому Конґресі, присвяченому проблемам генетики людини, що відбувся 1—7 серпня у Копенгазі з доповіддю про закономірності у спадковості тривалости життя в популяціях. У Конґресі взяло участь багато вчених з різних країн, як генетиків, так і медиків, що працюють у галузі вивчення спадковости у людини. Доповіді, прочитані на конґресі, висвітлили нові дані у дослідженнях генетики людини. Серед доповідачів були вчені світової слави, як наприклад, проф. Меллер (ЗДА), сер Роналд, професор Фішер (Великобританія). Президентом конґресу був видатний данський вчений, директор Інституту Геневики Людини у Копенгаґені, професор Кемп.

Після конґресу, проф. Ветухів відвідав Швецію та Норвегію. У Швеції він побував у відомій ляборaторії проф. Беньо та у щойно відбудованому за новітньою технікою Інституті Генетики, що працює під керівництвом проф. Густафсона.

Ще перед конґресом проф. Ветухів узяв участь у науковій конференції Інституду Вивчення Радянського Союзу у Мюнхені та головував на Асамблеї Інституту, що відбулась 26—27 липня. Протягом останнього року з Інститутом співпрацювало коло 70 українських учених, серед них, проф. О. Архімович (президент УВІ), М. Василів (Ректор УВУ), Є. Гловінський, В. Т. Гришко, О. Кульчицький, В. Кубійович (генеральний секретар НТШ), П. Курінний (Голова УВАН у Німеччині), В. Мірчук, О. Оглоблин, В. Плющ, Н. Полонська-Василенко.

На зборах членів УВАН у Німеччині проф. Ветухів зробив доповідь про роботу У. В. А. Н. у ЗДА в минулому році, а проф. П. Курінний доповів про діяльність УВАН у Німеччині.

Під час перебування у Мюнхені проф. Ветухів відвідав Виконний Орган Української Національної Ради та відбув з членами його наради. Він також відвідав український відділ Радіо - Визволення і дав інтервю представникові Радіо-Визволення, Ромашкові, яке було передано на Україну.

Після конґресу в Копенгаґені і подорожі скандинавськими країнами проф. Ветухів виїхав до Франції. На початку вересня він має вилетіти до Японії для участи в Міжнародному Генетичному Конґресі.

Уряд видав поштову марку для відзначення „Дня Праці"

Президент Айзенгавер промовляв першого вересня під час церемонії, на якій відзначувано видання окремої поштової марки з приводу „Дня Праці", і вітав американських робітників як продуцентів національної економії яка є тепер така сильна, що змогла б протиставитися кожній атаці ворога. Президент казав, що американські робітники працюють не тільки на те, щоб піднести свою життєву стопу, але також і на те, щоб створити пошану для ідеалів волі і людської гідности. Американський робітник, казав Айзенгавер, є тепер „найбільшим ворогом невільничої праці в кожному кутку нашого світу". Президент закликав шанувати осяги американських робітників в цій системі волі, в якій тепер працює понад 66 мільйонів осіб, дістаючи найбільші в світовій історії заробітки. На цій параді було присутніх коло 100 осіб, членів уряду, представників зорганізованого робітництва, філателістів та членів родини Пітера Дж. Мекґіра, який пропонував, щоб „День Праці" став Крайовим святом в цій країні. Голова Американської Федерації Праці-Конґресу Індустрійних Робітників Джордж Міні заявив у своїй промові, що робітничі організації мусять бути вільні, щоб могли дати свій вклад в розбудову економіки цієї країни, її соціяльних та політичних проблем.

Новленд ганить Стівенсона за домагання припинити атомові експльозії

Вашинґтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд виступив проти демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона за те, що він пропонує, щоб ЗДА припинили свої пробні експльозії атомової зброї. Новленд заявив, що якби ЗДА здійснили пропозицію Стівенсона, то Совєти випередили б цю країну в продукції атомової зброї і внаслідок цього кожний чоловік, жінка і дитина в ЗДА були б виставлені на небезпеку. Сенатор Новленд ствердив, що СССР продовжує пробні експльозії з атомовою й водневою зброєю і збільшує свої запаси атомових і водневих бомб, одночасно домагаючися, щоб ЗДА і вільні країни припинили продукцію атомової й водневої зброї. Тому Новленд годиться з президентом Айзенгавером, що ЗДА мусять не тільки продукувати нову атомову зброю, але також її випробовувати, бо „без випробовування не є можливий ніякий поступ в цій ділянці".

ШІҐЕМІТСУ ПРИБУВ У ВІДВІДИНИ ДО ЗДА

Американські журналісти „облягають" міністра закордонних справ Японії Шіґемітсу, який прибув до ЗДА для політичних розмов з державним секретарем Доллесом.

В автових катастрофах згинуло 419 осіб

Ню Йорк, Н. Й. — Крайова Рада Безпеки в Шикаґо повідомляє, що досі зголошено 419 смертних випадків в автових катастрофах. Те число може ще збільшитися, але директор цієї Ради Нед Г. Дірборн має надію, що воно буде значно менше від того, яке передбачалося перед „Днем Праці", коли Рада Безпеки подавала, що цього року втратить життя на шляхах аж 480 осіб. Крім того втопилося 86 осіб, а 70 згинуло ві дінших нещасливих випадків, так, що разом згинуло від інших нещасливих ку згинуло під час „Дня Праці" 438 осіб на шляхах, а в 1951 році — рекордово високе число — 461. Цьогорічні числа смертних випадків можуть ще збільшитися, коли Крайова Рада Безпеки дістане всі дані з цілої країни.

● 64-річний емеритований учитель із Мосіні, Висконсін, повідомив у місцевій газеті, що одружився із своєю 15-річною учиницею Геленою Гавро.

● У китайській провінції Сінкіянґ, де є 4 мільйони населення, заведено „кирилицю", якою буцім-то легше передавати друком, письмом і усним словом мову тамошнього племени уйґур. У Зовн. Монголії, яка є фактично частиною СССР, давно вже введено російську абетку, а недавно введено її також у Внутрішній Монголії, приналежній до комуністичного Китаю. Все це наслідок т. зв. культурних впливів червоної Москви, підсилюваних військовим та економічним натиском.

Уряд інформуватиме Стівенсона про таємниці закордонної політики

Вашинґтон. — Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гаґерті 1-го вересня повідомив журналістів, що вже в найближчих днях вересня Центральна Розвідча Аґенція ЗДА висилатиме демократичному кандидатові на президента Адлеєві Е. Стівенсонові таємні звіти про важливіші проблеми закордонної політики. Сталося це найближчого дня після того, як Стівенсон на пресовій конференції в Шикаґо, Ілл., заявив був, що радо принимав би від президента Айзенгавера секретні інформації про важливі закордонні події. Стівенсон пригадав, що колишній президент Геррі С. Труман перед виборами в 1952 році інформував тодішніх кандидатів на президента генерала Д. Д. Айзенгавера і його, Стівенсона. Це робив Труман на те, щоб кандидати могли знати стан закордонної політики на основі щотижневих звітів Центральної Розвідчої Аґенції ЗДА, і щоб ті кандидати були добре поінформовані про тайни міжнародних відносин на випадок, якщо б котромусь із них треба було засісти в Білому Домі. Те саме робив і кол. президент Френклін Д. Рузевелт в 1944 році, коли проти нього кандидував республіканець Томас Е. Дюї. — Стівенсон заявив, що якби він знав і закуліси ракордонної політики, то міг би правдивіше в своїй виборчій кампанії оцінювати працю американської деппломатії. Довідавшися про те, що діставатиме від окремих кур'єрів звіти Центральної Розвідчої Аґенції, — Стівенсон висловив своє вдоволення з цього зарядження президента Айзенгавера.

Німці хочуть відібрати своїх учених

Берлін. — Західньо-німецькі часописи відхиляють рубець тайни, чому большевики так пильно стежать за всіми, що входять і виходять до німецького посольства і консуляту в Москві, перехоплюють і допитують на поліційній станиці, що аж німецький амбасадор заклав гострий протест та виїхав до Бонну для наради в цій справі з своїм урядом. Спершу здавалось, що це звичайна большевицька шикана в холодній війні, яка насправді йде між Москвою і Бонном. Але є в цьому глибша причина. Західньо-німецький уряд, нав'язуючи до офіційно прийнятого принципу при встановлюванні німецько-совєтських дипломатичних взаємин, що громадяни обох країн можуть свобідно репатріюватись, хотів перевести реєстрацію всіх тих німецьких учених, особливо фізиків і хеміків, що їх большевики вивезли були зараз у 1945 році та примусили в Совєтах працювати для большевицького воєнного промислу, особливо у досвідах над атомовими бомбами і ракетами. Совєти кажуть, що ті вчені „добровільно" залишаються за контрактами праці в СССР, але німці знають, що совєтська влада насильно затримує їх, не давши змоги виїхати. Тепер большевики рішили не допустити, щоб німецька амбасада взагалі комунікувалась з отими німцями в СССР та щоб вона намовляла їх до повороту до Німеччини. Очевидно, що хоч большевики дійсно високо оплачують тих учених німців і дають їм вигідні умовини життя, проте ті фахівці почувались би куди краще морально і мали б куди кращі умовини праці й життя в самій Німеччині чи в будь-котрій західній країні.

Короткі Вісті

● **Президент Болівії** Герман Сілез Зуазо підписав закон про амнестію для політичних в'язнів, але з цього закону зможе скористати лише 10 осіб, бо 300 політичних в'язнів звільнено ще за попереднього президента.

● **Президент Айзенгавер** конферував із демократичним сенатором Волтером Ф. Джорджом, який має репрезентувати Президента в організації Північно-Атлантійського Порозуміння в Парижі. Сенатор Джордж 31-го серпня від'їжджає до Европи.

● **У Вай Мілсі, Мериленд,** в внаслідок старости зломився т. зв. білий дуб, один з найбільших і найстарших білих дубів у цій країні. Його вік оцінювали на 400 років.

● **Гулям Моххамед,** недавній генеральний губернатор Пакістану, помер у минулу середу в столиці тієї країни Карачі у 61 році життя. Він приїздив в минулому році лікуватися до Европи і Америки, але його затяжна недуга спричинила в половині вересня мин. року параліч і він мусів тоді зректися свого становища. Невеличкого росту, худощавий, мав величезну силу волі й енерґію та терпець, якими переборов у молодості трудноші в мові і рухах. Призначений був королем Юрієм VI генеральним губернатором в моменті створення суверенної пакістанської держави, як члена Коммонвелту.

● **Д-р Пол Деддлі Вайт,** який був головним лікарем президента Айзенгавера під час серцевої атаки Президента, прибув до Фінляндії, де своїм виступом в університеті в Гельсинках розпочав кампанію проти серцевих недуг, яка вестиметься по всій Фінляндії. У тій країні 47% смертних випадків — наслідки недуг серця. Щодо цього ЗДА б'ють світовий рекорд, бо тут 52.5% усіх осіб вмирають на серце.

● **Бреннерський проємик** в Альпах, що сполучає Тироль з Італією і має величезне комунікаційне та стратегічне значення, був замкнений на тро дні для всякого комунікаційного руху: внаслідок зливних дощів і великих лявін сталися небезпечні обсуви.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Т-ва І. Франка Відд. 334 відбудуться в неділю, 9-го вересня, о 1-ій год. по пол., в залі Укр. Нар. Дому. Проситься всіх членів прийти заплатити вкладки, довгуючих проситься вирівняти свої залеглости. — Н. Задирецький, предс.; С. Мозович, секр.-кас.; Г. Демкович, рек. секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. — Б-во св. Юрія Відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 12:30 вполудне. Проситься членів прийти на час і вирівняти свої залеглості. Суспендовані члени якщо заплатять, будуть прийняті наново. — В. Максимів, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, відбудуться в неділю, 9-го вересня о год. 1:30 по пол. в церковній залі. Просимо довгуючих членів вирівняти нових членів до Т-ва і УНСоюзу. На цих зборах маємо вибирати комітет на зимову забаву. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во Сокіл Відд. 336 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о 1-ій год. по пол. Просимо всіх членів прийти на збори, заплатити свої вкладки і привести своїх знайомих щоб записати до Т-ва Сокіл і УНСоюзу. — П. Кальмук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відділ 292 подає до відома своїм членам, що збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 1:30 по пол., в У. Н. Домі при Мічел і Мартин вул. Проситься взяти участь в зборах, є багато важних справ до вирішення. Вже літній сезон минає і наступає пора щоби всі члени взялися щиро до праці в організованні нових членів до УН-Союзу. Кандидатів на членів не бракує бо кожний член має когось в своїй родині або має знайомих, що ще не є членами Союзу. — А. Повшок, предс.; П. Федик, фін. секр.; М. Ціко, кас.; Д. Дубрівний, рек. секр.

ЙОНҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя Відд. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 2:30 по пол., в своїй залі 914 Френклин Еве. Проситься всіх членів прийти бо є важні справи до вирішення. Наше Братство буде мати свій пікнік, просимо прийти. — М. Мушинський, предс.; Д. Войтович, кас.; І. Павловський, секр.

ТАРЗАН, ч. 3732. Рушаймо вперед!

Коли люди підганяли нерішучих слонів іти по вузькій стежці... пара тубільців раптом гістерично закричала. Там, здавалося з самого не-ба, падала навскіс рухлива маса плямистої люті!